

6.I.NEAGU, Damaschin M., Tratat de procedură Penală, Partea Specială. In lumina Noului Cod de Procedură Penală, Editura Universul Juridic.

7. L. BIDION, I.VICOL – Indrumarul Specialistului în grafoscopie, Bucuresti 1970

INFORMATII DESPRE
AUTOR

Mihai COSTEA
Doctorand
Univeristatea Liberă Internațională
din Moldova
Facultatea de Drept
e-mail: mihaicostea777@yahoo.ro
tel:0744 43 43 43

INFORMATION ABOUT
AUTHOR

Mihai COSTEA
Phd student Free International
University of Moldavia
Doctoral School of Law
e-mail: mihaicostea777@yahoo.ro
tel:0744 43 43 43

Recenzent

Gheorghe GOLUBENCO
Doctor în drept, conf. univ.
Habilitat
Universitatea Liberă Internațională
din Moldova

Reviewer

Gheorghe GOLUBENCO
PhD in law, associate professor at
Free International University
of Moldova

CZU 343.57(478)

**ASPECTE INTERPRETATIVE PRIVIND
EXTORCAREA DROGURILOR SAU A
ETNOBOTANICELOR ÎN CONTEXTUL
INFRAȚIUNII INCRIMINATE LA ART. 217⁴
C. PEN. AL R. MOLDOVA**

Sergiu SECRIERU,
doctorand

REZUMAT

Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor (art. 217⁴ C. pen. al R. Moldova) reprezintă o infracțiune legată de traficul de droguri care creează sau favorizează acest fenomen nociv cu conotații internaționale și care pune în pericol efectiv sau cauzează daune irecuperabile pentru sănătatea publică. În cadrul acestui articol sunt supuse abordării anumite aspecte interpretative ale acțiunii de *extorcere*, prevăzută ca modalitate normativă de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 217¹ C. pen. al R. Moldova. Ca finalitate a acestui studiu, autorul pledează pentru implementarea în practica judiciară a unor standarde de interpretare a acestei noțiuni și în același timp vine cu anumite propuneri de *lege ferenda* privind perfecționarea normei de incriminare prevăzute la art. 217⁴ C. pen.

Cuvine cheie: sustragere, extorcere, droguri, etnobotanice, șantaj, amenințare, cerere.

**INTERPRETATIVE ASPECTS REGARDING THE
EXTORTION OF DRUGS OR ETHNOBOTANICS IN THE
CONTEXT OF THE INCRIMINATED OFFENSE IN ART. 217⁴
OF THE PENAL CODE OF REPUBLIC OF MOLDOVA**

Sergiu SECRIERU,
PhD student

SUMMARY

Theft or extortion of drugs or ethnobotanics (art. 217⁴ of the Penal Code of Republic of Moldova) is a drug trafficking offense that creates or favors this harmful phenomenon with international connotations and which actually endangers or causes irreparable damage to public health. Within this article shall be subject to an approach some aspects of the *extortion* action, provided as a normative way of committing the offense provided in art. 217¹ the Penal Code of the Republic of Moldova. As a conclusion of this study, the author pleads for the implementation in the judicial practice of some interpretation standards of this notion and at the same time comes with certain proposals of *lege ferenda* regarding the improvement of the norm of incrimination stipulated in art. 217⁴ of the Penal Code.

Keywords: theft, extortion, drugs, ethnobotanics, blackmail, threat, request.

Introducere. În scopul unei preveniri eficiente a traficului ilicit de droguri, legiuitorul a incriminat fapta de sustragere sau extorcere a substanțelor narcotice sau psihotrope într-o normă specială prevăzută la art. 217⁴ C. pen. De regulă, actele de sustragere a drogurilor sunt urmate de punerea

lor în circulație, fapt ce dozează starea de pericol pentru sănătatea publică.

Soluția stabilirii unui regim de sancționare diferențiat pentru această faptă a fost implementat și în legislația penală anterioară (Cod penal din 1961), în care sustragerea mijloacelor narcotice a fost incrimi-

nată distinct prin Ucazul Sovietului Suprem al RSSM din 05.06.1975 la art. 225² C. pen. [1].

La momentul punerii în vigoare a C.pen. din 2002, sustragerea substanțelor narcotice sau psihotrope nu era incriminată într-o normă separată, fapta fiind calificată pe baze generale, potrivit normelor incriminatoare privitoare la sustrageri. Mai târziu, prin Legea nr.277-XIV din 04.11.2005, s-a revenit la vechea formulă, fapta găsimdu-și o incriminare distinctă la art. 217⁴ C. pen.

Definiția legală a infracțiunii analizate corespunde cu denumirea marginală a art. 217⁴ C. pen., fapta constând în *sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope*.

Metode și materiale aplicate. La realizarea acestui studiu au fost aplicate următoarele metode de cercetare științifică: metoda analizei logice și a interpretării logice, metoda clasificării etc. Suportul științific al lucrării îl formează lucrările științifice ale cercetătorilor autohtoni și străini, cadrul normativ incriminator autohton, precum și interpretările din practica judiciară națională consacrate în HP CSJ a R. Moldova nr.2 din 26.12.2011 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor*.

Conținut de bază. Potrivit C. pen. în vigoare al R. Moldova latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.217⁴ C. pen. poate fi realizată prin două modalități normative, cu caracter alternativ stabilite expres în textul de lege:

- 1) sustragerea drogurilor sau etnobotanicelor;
- 2) extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor.

După cum rezultă din denumirea prezentului studiu, în cele ce urmează ne vom referi la cea de a doua modalitate normativă de comitere a infracțiunii incriminate la

art. 217⁴ C. pen. – **extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor**.

Extorcarea presupune obținerea prin șantaj a drogurilor sau a etnobotanicelor, astfel după cum este definit la art.189 C. pen. Acest mod de interpretare a noțiunii de „extorcare” în contextul incriminării statuate la art. 174⁴ C. pen. este recunoscut în unanimitate în doctrina de specialitate autohtonă [2, p.872; 3, p. 201; 4, p. 119; 5, p. 119; 6, p. 452].

O poziție solidară este consacrată și în HP CSJ a R. Moldova nr. 2 din 26.12.2011 *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor și a precursorilor*. Potrivit pct.7) al acestei hotărâri, **prin extorcare** de substanțe narcotice sau psihotrope se înțelege cererea de transmitere a unor astfel de substanțe adresată proprietarului, posesorului sau deținătorului acestora cu amenințarea cu violență sau cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana respectivă, rudele sau apropiații acesteia, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea persoanei respective, a rudelor sau a apropiaților acesteia [7].

Unii autori extind sfera de aplicare a extorcării și la ipoteza cererii de transmitere a dreptului asupra substanțelor narcotice, mai ales atunci când aceste drepturi sunt fixate în anumite documente ce permit eliberarea substanțelor narcotice sau psihotrope ori obținerea lor în condiții privilegiate [8, p. 45].

În viziunea noastră, o asemenea soluție nu este lipsită de interes, mai ales atunci când făptuitorul solicită prin șantajare victimei rețete farmaceutice sau alte documente care permit obținerea substanțelor narcotice sau psihotrope.

De fapt, posibilitatea unei asemenea manifestări de pericol în cadrul infracțiunii examinate reie-

se și din interpretările CSJ statuate la pct.7) teza a 3-a din HP nr. 2 din 26.12.2011, potrivit căreia: „În cauzele cu privire la extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, victime, pe lângă cetățenii care dețin aceste substanțe, pot fi și persoanele abilitate să elibereze documente care oferă dreptul la achiziționarea legală a unor astfel de substanțe, persoanele care au acces la substanțele narcotice sau psihotrope în legătură cu activitatea lor profesională (spre exemplu, asistenta medicală), precum și alte persoane” [7].

Prin urmare, reieșind din rațiunile exprimate *supra* propunem modificarea pct.7) teza a 1-a din HP CSJ a R. Moldova nr. 2 din 26.12.2011 după cum urmează, *prin extorcarea de substanțe narcotice sau psihotrope se înțelege cererea de transmitere a unor astfel de substanțe sau a drepturilor asupra acestora adresată proprietarului, posesorului sau deținătorului acestora cu amenințarea cu violență sau cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana respectivă, rudele sau apropiații acesteia, cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea persoanei respective, a rudelor sau a apropiaților acesteia*.

În legătură cu noțiunea de **extorcare**, utilizată de către legiuitorul autohton ca *verbum regens* la caracterizarea elementului material al infracțiunii analizate urmează să facem anumite precizări.

În afară de infracțiunea incriminată la art.217⁴ C. pen., termenul de extorcare mai este utilizat în Codul penal și la descrierea altor fapte penale, precum ar fi:

→ *Finanțarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale*, săvârșită în modalitatea extorcării sau obținerii prin extorcare a donațiilor pentru

partidele politice și/sau pentru fondurile electorale (art. 181² alin. (2) C. pen.);

→ *Obținerea ilegală și/sau divulgarea informațiilor ce constituie secret comercial sau bancar, săvârșită în modalitatea colectării de informații care constituie secret comercial sau bancar prin sustragerea de informații, inclusiv folosirea mijloacelor tehnice speciale, extorcarea sau amenințarea cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei* (art. 245¹² C. pen.);

→ *Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, adică primirea prin extorcare, de către un salariat dintr-o întreprindere, instituție sau organizație, a unei remunerații sau a altor avantaje patrimoniale pentru îndeplinirea unor lucrări sau pentru prestarea unor servicii în sfera comerțului, alimentației publice, transportului, deservirii sociale, comunale, medicale sau de altă natură, lucrări și servicii ce țin de obligațiile de serviciu ale acestui salariat* (art. 256 C. pen.);

→ *Coruperea pasivă, săvârșită în modalitatea agravantă de extorcare de bunuri sau servicii* (art. 324 alin. (2) lit. c) C. pen.);

→ *Luarea de mită, săvârșită în modalitatea agravantă de extorcare a mitei* (art. 333 alin. (2) lit. c) C. pen.);

În legătură cu aceasta se poate constata că în contextul incriminărilor sus-arătate noțiunea de extorcare are o altă semnificație decât cea pe care se pretinde a o avea la art. 217⁴ C. pen.

Astfel, spre exemplu, în conformitate cu HP CSJ a R. Moldova din 22.12.2014 nr.11 *Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție, extorcare* ca modalitate normativă a faptei prejudiciabile în contextul varianței agravate de la art. 324 alin.(2) lit.c) C. pen., se poate realiza prin

una dintre următoarele modalități faptice:

➤ **punerea victimei în situația care o determină să-i transmită coruptului remunerația ilicită, pentru a preîntâmpina producerea efectelor nefaste pentru interesele legitime sau ilegite ale victimei** (de exemplu, crearea de obstacole de către instructorul auto în cadrul instruirii practice a cursantului, bunăoară prin apăsarea pe ambreiaj, prin aceasta decupând treptele de viteză, fapt care conduce la diminuarea punctajului necesar obținerii permisului de conducere);

➤ **amenințarea cu lezarea intereselor legitime sau ilegite ale victimei (nu lezarea efectivă), în cazul în care aceasta nu-i transmite coruptului remunerația ilicită** (de exemplu, pretinderea de către colaboratorul de poliție a obiectului remunerației ilicite însoțită de amenințarea conducătorului mijlocului de transport cu întocmirea procesului-verbal de constatare a contravenției de încălcare a regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijlocului de transport);

➤ **nesatisfacerea solicitării victimei, astfel încât aceasta este nevoită să transmită remunerația ilicită către corupt, pentru a evita lezarea unor interese legitime sau ilegite ale victimei** (de exemplu, omisiunea de a raportiza spre expertizare comisiei de experți pe ramuri științifice din cadrul Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare a dosarului și tezei de doctor pentru obținerea gradului științific, invocându-se artificial motive de imposibilitate de examinare a rezultatelor științifice obținute de către pretendentul la grad științific: numărul impunător de teze aflate în expertizare; redactarea necorespunzătoare a unor acte incluse în dosarul depus de către pretendentul la grad științific etc.) [9].

Într-un mod similar, noțiunea de

extorcare este prezentată și de autorii S. Brînză, V. Stati [2, p. 872] și I.Nastas [10, p. 61].

Se poate lesne observa că în cadrul acestor componente termenul de „extorcare” are un alt înțeles decât cel pe care îl implică noțiunea de dobândire prin șantaj a bunurilor altei persoane. Prin urmare, ne confruntăm cu o situație în care unul și același termen utilizat la descrierea mai multor infracțiuni, are o semnificație semantică diferită.

O asemenea soluție însă nu este adecvată și contravine prevederilor statuate în Legea privind actele legislative, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001. Potrivit art.19 lit.e) al legii, *textul proiectului de act legislativ se elaborează cu respectarea următoarei reguli: terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia* [11].

Prim urmare, potrivit acestor norme imperative unul și același termen sau expresie utilizată de către legiuitor, la descrierea infracțiunilor trebuie să aibă același înțeles.

În continuarea acestei idei, pentru uniformizarea reglementărilor juridico-penale și dozarea gradului de claritate și previziune a legii penale, considerăm ca oportună, pe de o parte, modificarea denumirii marginale a art. 217⁴ C. pen., iar, pe de altă parte, și a textului normativ, după cum urmează:

1. denumirea marginală a infracțiunii urmează a fi modificată din „sustragerea sau extorcarea de ...” în „sustragerea sau dobândirea prin șantaj a ...”;

2. la rândul ei și dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C. pen. urmează a fi modificată din „sustragerea sau extorcarea de ...” în „sustragerea sau dobândirea prin șantaj ...”;

Pentru calificare este important

de a constata dacă activitatea de extorcare, descrisă la art.217⁴ C. pen., poate comprima toate variantele normative, atât cele tipice, cât și cele agravate descrise la art.189 C. pen.

Fapta este alcătuită din două acțiuni ilegale legate organic între ele: acțiunea principală (cererea) și acțiunea adiacentă (amenințarea).

În cazul infracțiunii de șantaj, reieșind din definiția legală stipulată la art.189 C. pen., acțiunea principală, adică cererea, poate îmbrăca trei forme: 1) cererea de a se transmite bunurile proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 2) cererea de a se transmite dreptul asupra bunurilor proprietarului, posesorului sau deținătorului; 3) cererea de a săvârși acțiuni cu caracter patrimonial.

Considerăm că în cazul infracțiunii de extorcare a drogurilor sau etnobotanicelor cererea poate îmbrăca două forme:

- cererea de transmitere a drogurilor sau etnobotanicilor;
- cererea de transmitere a drepturilor asupra drogurilor sau etnobotanicilor.

În sens etimologic, termenul „cerere” are mai multe semnificații: 1) acțiunea de a cere și rezultatul ei; 2) solicitare, dorință; 3) pretenție, revendicare; 4) căutare, cerință, adică raport dintre cerere și ofertă [12, p. 123].

Noțiunea de cerere, caracteristică infracțiunii de șantaj este definită și în HP CSJ a R. Moldova *Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj* din 07.11.2005 nr.16: „Cerința înaintată de făptuitor presupune o solicitare insistentă și categorică, având un caracter ultimativ, de a i se pune gratuit la dispoziția acestuia bunuri sau documente, care îi dau dreptul să dispună de aceste bunuri ca de ale sale proprii ori care îi permit să devină subiectul unui drept real derivat (uzufruct, uz, abitație, suprafață etc.), sau de a săvârși în folosul făptuitorului acțiuni cu caracter pa-

trimonial. Condiția absolut necesară pentru calificarea infracțiunii este ca această propunere să fie cu bună-știință neîntemeiată și ilegală” [15].

Potrivit autorului Iu. Larii înaintarea cererii cu caracter patrimonial înseamnă acțiunea de solicitare, rugămintă sau dispoziția de transmitere a bunurilor, a drepturilor asupra acestora sau de săvârșire a altor acțiuni cu caracter patrimonial, expusă de vinovat într-o formă categorică, insistentă. Ea poate fi scrisă, verbală, transmisă personal sau prin altă persoană. Important este însă, ca cererea să ajungă la destinatar și să-i fie clară acestuia [14, p. 204].

Din cele menționate mai sus, în cadrul infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. putem defini *cererea ca fiind acțiunea a cărui scop este de a extorca droguri sau etnobotanice, ce constă în insistarea categorică, neîntemeiată și ilegală a făptuitorului adresată victimei, de a i se pune în mod gratuit la dispoziție droguri, etnobotanice sau documente care îi dau dreptul de a dispune sau de a obține asemenea substanțe.*

În legătură cu aprecierea acțiunii adiacente sau, după cum mai poate fi denumită acțiunea ca mijloc, care însoțește cererea de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope, în literatura de specialitate există o dualitate de opinii.

Autorii S. Brînză și V. Stati la caracterizarea laturii obiective a infracțiunii incriminate la art. 217⁴ C. pen. susțin că acțiunea adiacentă cunoaște următoarele modalități faptice cu caracter alternativ: 1) amenințarea cu violența; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare; 3) amenințarea cu deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 4) amenințarea cu răpirea persoanei; 5) aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate; 6) amenințarea cu moartea (a se citi cu omorul); 7) deteriorarea sau distrugerea bunurilor; 8) aplicarea vi-

olenței periculoase pentru viață sau sănătate; 9) aplicarea schingiurii, torturii, a tratamentului inuman sau degradant; 10) răpirea persoanei [2, p. 1154-1155].

În baza celei de a doua viziuni, extorcarea, în sensul art. 217⁴ alin. (1) C. pen. prezumă cererea de transmitere a substanțelor narcotice sau psihotrope ale proprietarului, posesorului sau deținătorului, amenințând cu violență sau cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoana, rudele sau apropiații acesteia, cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea proprietarului, posesorului, deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora [6, p. 452].

Un mod de abordare similar îl întâlnim și în HP CSJ a R. Moldova nr. 2 din 26.12.2011, unde ca acțiuni adiacente a faptei de șantaj sunt reflectate doar acele forme de amenințare ce caracterizează componența-tip sau de bază a infracțiunii de șantaj, și anume: 1) amenințarea cu violență a persoanei, a rudelor sau a apropiaților acesteia; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoană, despre rudele sau apropiații acesteia; 3) amenințarea cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 4) amenințarea cu răpirea proprietarului, a posesorului sau a deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora [16].

Reieșind din această soluție interpretativă în literatura de specialitate se menționează că în cazul în care extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope se materializează prin una din aceste patru forme de amenințare, fapta urmează a fi calificată în conformitate cu art. 217⁴ alin.(1) C. pen. Excepție o constituie extorcarea comisă prin amenințarea aplicării violenței, caz în care, în funcție de gravitatea acesteia, fapta va fi calificată fie în baza art. 217⁴ alin.(2) lit.e), fie în

baza art. 217⁴ alin.(3) lit.b) C. pen. [5, p. 121].

Se poate lesne observa că spre deosebire de șantajul agravat (art.189 alin.(2)-(6) C.pen.), extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope comisă în forme agravate (art. 217⁴ alin. (2)-(3) C.pen.) nu include asemenea acțiuni adiacente proprii șantajului, cum ar fi: amenințarea cu moartea; deteriorarea ori distrugerea bunurilor; răpirea proprietarului, posesorului sau a deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora.

Reieșind din primul punct de vedere ar rezulta, de exemplu, că dobândirea prin șantaj a oricăror altor bunuri decât drogurile însoțită de răpirea proprietarului, posesorului sau deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora se pedepsește cu închisoare de la 10 la 13 ani (art. 189 alin. (4) C.pen.), iar fapta de dobândire prin șantajul acestora se pedepsește în baza art. 217⁴ alin. cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani [17].

Este greu de conceput că o asemenea politică punitivă ar fi una echitabilă și proporțională cu gradul și caracterul prejudiciabil al extorcării de substanțe narcotice sau psihotrope însoțită de săvârșirea unor asemenea fapte. În afară de aceasta, nu există careva premise incriminatorii de a considera că infracțiunea de distrugere sau deteriorare intenționată a bunurilor altei persoane, precum și cea de răpire a unei persoane s-ar încorpora ca infracțiune mijloc în dispoziția incriminatoare a art. 217⁴ C. pen. Or, pe de o parte, nici norma incriminatoare nu consacră asemenea fapte, acțiuni ca mijloc de comitere a extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope, iar, pe de altă parte, nici sancțiunea prevăzută la art. 217⁴ C. pen. nu sugerează posibilitatea absorbției infracțiunilor prevăzute la art. 164 C. pen. (răpi-

rea unei persoane) și 197 C. pen. (distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor) în noțiunea de extorcare.

Astfel, în opinia autorului R. Cojocaru aceste două forme de activitate infracțională se situează în afara cadrului incriminator instituit la art. 217⁴ C. pen., iar încadrarea juridică urmează a fi făcută după regulile concursului de infracțiuni [5, 121-122].

Concluzii. În accepțiunea noastră, această situație urmează a fi soluționată pe cale normativă prin suplینirea circumstanțelor agravante ale infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope după cum urmează:

1. completarea alin. (2) al art. 217⁴ C. pen. cu lit. d¹), la care urmează să fie dozată răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor săvârșită *cu distrugerea sau deteriorarea bunurilor*;

2. completarea alin. (2) al art. 217⁴ C.pen. cu c¹) la care urmează să fie dozată răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau a etnobotanicelor *însoțite de răpirea proprietarului, posesorului sau deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora*.

Referințe bibliografice:

1. Codul penal din 24.03.1961 // Veștile R.S.S.M., 1961, nr.10.
2. Brînza S., Stati V., Drept penal, Partea specială, Vol. I, Chișinău: Firma Editorial-Poligrafică: Tipografia centrală, 2015.
3. Hadîrcă I., Răspunderea pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor. CEP USM: Chișinău, 2008.
4. Cojocaru R., Infracțiuni privind traficul de substanțe narcotice, psihotrope sau de analoage ale acestora (Teorie și practică judiciară), Chișinău, 2014.

5. Cojocaru R. Gr. Infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale. Seria: Drept penal (Partea specială). Chișinău: Tipografia Ștefan cel Mare, Chișinău, 2014.

6. Barbăneagră A. ș.a. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu, Chișinău, 2009.

7. Buletinul CSJ a R. Moldova nr.1, 2012.

8. Радченко Т.В. Уголовная ответственность за хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2005.

9. Buletinul CSJ a R. Moldova nr. 5, 2015.

10. Nastas I., Analiza juridică a faptei de extorcare a folosului necuvenit, privită prin prisma practicii judiciare. În: Revista Națională de Drept, 2006, nr.6.

11. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.36-38.

12. Șăineanu L., Dicționar universal al limbii române. Ed. Litera, Chișinău, 1998.

13. Crijanovschi S. Aspecte teoretice și practice ale infracțiunii de șantaj. Teză de doctor în drept. Chișinău: Universitatea de stat a R. Moldova, 2012.

14. Bîrgău M., Larii Iu., Aspecte juriico-penale și criminologice ale șantajului. Studiu monografic, Chișinău: Ed. Academiei "Ștefan cel Mare", 2004.

15. Buletinul CSJ a R. Moldova nr. 4, 2005.

16. Buletinul CSJ a R. Moldova nr. 1, 2012.

17. Codul penal al Republicii Moldova (în vigoare din 24.05.2009) // Monitorul Oficial 128-129/1012, 13.09.2002.